

Valtiovarainministeriön ehdotus valtiontalouden kehyspäätökseksi vuosille 2025—2028

5. Valtiontalous

Valtioneuvosto laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi ja tarkistaa sen vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi huhtikuun loppuun mennessä. Suunnitelma sisältää valtiontaloutta koskevan osan, valtiontalouden kehyspäätöksen. Julkisen talouden suunnitelman tulee perustua valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattomaan makrotalouden ja julkisen talouden ennusteeseen.

Valtiovarainministeriö julkaisee ohessa 29.2.2024 valmistelutilanteen mukaisen, valtiovarainministeriön sisäiseen käsittelyyn perustuvan ehdotusluonnoksen julkisen talouden suunnitelmaan sisältyväksi valtiontalouden kehyspäätökseksi vuosille 2025—2028. Luonnoksessa ei ole voitu ottaa huomioon huhtikuussa 2024 julkaistavaa valtiovarainministeriön talousennustetta, johon lopullinen julkisen talouden suunnitelma ja valtiontalouden kehyspäätös tulevat perustumaan.

5.1. Valtiontalouden kehysääntö

Vaalikauden kehyksestä vuosille 2024—2027 päätettiin hallituksen ensimmäisessä kehyspäätöksessä 9.10.2023. Valtiontalouden kehysjärjestelmä perustuu vaalikauden ajaksi asetettavaan sitovaan, reaalisena vaalikauden kokonaiskehykseen, johon tehdään vuosittain vain tarvittavat hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä rakennekorjaukset. Kehysjärjestelmä perustuu ex ante -tarkasteluun, eli se rajoittaa valtion talousarvioissa budjetoitavien menojen määrää.

Menosäännön tarkoituksena on rajoittaa veronmaksajan maksettavaksi koituvien menojen kokonaisuuttua. Tarkoituksena on varmistaa valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka.

Kehysmenettely asettaa enimmäismäärän n. 85 prosentille valtion talousarviomenoista. Valtiontalouden kehyksen ulkopuolelle jäävät suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, kuten työttömyysturvamenot, palkkaturva, asumistuki sekä toimeentulotukimenot. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät mm. valtionvelan korkomenot, arvonlisäveromenot, finanssisijoitukset sekä menot, joissa valtio toimii teknisenä ulkopuoliselta saatavan rahoitusosuuden välittäjänä. Kehys ei myöskään kata valtion budjettitalouden ulkopuolisia rahastoja eikä muuta budjettivaltion ulkopuolista valtiontaloutta. Kehyksen piiriin luetaan kuitenkin Valtion asuntorahaston ja Maatilatalouden kehittämisrahaston talous siltä osin, kuin talousarvion perusteluissa otetaan kantaa niiden menojen määriin.

Myös lisätalousarviot sisältyvät kehykseen, ja niille on varattu kehyksestä tietty osuus, ns. lisätalousarviovaraus. Vuosittaisissa kehyspäätöksissä asetetaan myös hallinnonalakohtaiset menokeyhokset mutta vain vaalikauden kokonaiskehys, eli menokatto, on sitova. Uudelleenkohdennuksia voidaan tehdä hallinnonalojen välillä. Vaalikauden kehyksen ja hallinnonalakohtaisten kehysten väliin jää lisätalousarviovarauksen ohella myöhemmin kohdennettavaksi ns. jakamaton varaus. Jos menojen taso lisätalousarvioiden jälkeen jää kehystason alle, voidaan erotus käyttää seuraavana vuonna kertaluonteisiin menoihin kehyksen estämättä.

Hallitusohjelman mukainen 4 mrd. euron määräaikainen investointiohjelma otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti. Julkisen

talouden suunnitelmaan sisältyy uusia investointiohjelmaan lukeutuvia määrärahoja vuosille 2025—2027 vuosittain 7 milj. euroa, mikä huomioidaan kehystasoa korottavana tekijänä.

Venäjän hyökkäyssodan johdosta Ukrainan tukemiseksi tarkoitettu uusi ja tilapäinen puolustusmateriaali-, siviilimateriaali- ja humanitaarinen apu katetaan kehyksen ulkopuolisena. Em. kahdenvälisiin tai monenkeskisiin sopimuksiin perustuvat menot otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti. Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy uusina menoina Ukrainaan luovutetun materiaalin (19. tukipaketti) kompensoiminen Puolustusvoimille. Tukipaketin kustannuksesta vuosille 2025—2027 kohdistuu yhteensä 28 milj. euroa. Lisäksi Ukrainan tukeen luettava maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon (EPF) ylittää aiemman varautumisen 2,1 milj. eurolla.

Vaalikauden kehys vuosille 2025—2027 (vuoden 2025 hinnoin), milj. euroa

	2025	2026	2027
Kehyspäättös 9.10.2023	76 584	76 076	75 601
Hinta- ja kustannustasotarkistukset	1 600	1 597	1 582
Rakenteelliset tarkistukset	-369	-290	-336
Tarkistettu vaalikauden kehystaso (ml. lisätalousarviovaraus)	77 816	77 383	76 847

5.2. Budjettitalouden menokehitys ja määrärahakehys

Budjettitalouden menojen kehitys 2025—2028

Vuonna 2025 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan n. 89,5 mrd. euroa, joka on n. 1,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason kasvua vuoteen 2024 verrattuna selittävät hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistus (1,5 mrd. euroa) sekä vuoden 2025 lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset (1,3 mrd. euroa). Toisaalta menotasoa alentavat hallitusohjelman mukaiset uudistukset ja menosäästöt, jotka pienentävät vuoden 2025 määrärahatarvetta n. 0,5 mrd. eurolla vuoteen 2024 nähden. Tässä määrärahatarpeen vähenemisessä ei ole huomioitu, että useiden menojen indeksikorotusten tekemättä jättäminen tai tekeminen vain osittain hillitsee menojen kasvua n. 0,1 mrd. eurolla.

Budjettitalouden menojen arvioidaan olevan kehyskaudella keskimäärin 88,6 mrd. euroa vuoden 2025 hintatasossa. Vuonna 2028 budjetin menojen arvioidaan olevan 87,8 mrd. euroa (vuoden 2025 hintatasossa), mikä on n. 1,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuodelle 2025 arvioidut menot. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaiset uudistukset ja menosäästöt vähentävät määrärahatarvetta vuonna 2027 nettomääräisesti n. 2,1 mrd. euroa (vuoden 2024 hintatasossa), mutta indeksisäästöjen nimellinen vaikutus huomioon otettuna vaikutus on n. 2,5 mrd. euroa.

Kehyksen ulkopuoliset menot

Osa budjettitalouden menoista on kehyksen ulkopuolisia. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa linjatun kehysäännön mukaan kehyksen ulkopuolelle luokitellaan suhdanteiden mukaisesti muuttuvat menot eli työttömyysturvan, asumistuen, perustoimeentulotuen sekä palkkaturvan menot. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin siltä osin, kuin niiden perusteisiin tehdään muutoksia. Kehyksen ulkopuolelle jäävät myös mm. valtionvelan korkomenot, arvonlisäveromenot, finanssisijoitukset sekä menot, joissa valtio toimii teknisenä ulkopuoliselta saatavan rahoitusosuuden välittäjänä.

Kehyksen ulkopuolisten menojen arvioidaan olevan 12,1 mrd. euroa v. 2025, mikä on n. 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin mitä vuodelle 2024 on budjetoitu. Menoja edelliseen vuoteen alentaa suhdanneluonteisten menojen supistuminen. Lisäksi kehyksen ulkopuolisista menoista alenevat mm. finanssisijoitukset.

Kehyksen ulkopuolisten menojen kokonaistaso on kehyskaudella keskimäärin 12,2 mrd. euroa. Kehyksen ulkopuolisia menoja pienentää vuodesta 2025 lähtien se, että voimaan tulevan TE-palvelu-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta siirretään kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen yhteensä n. 440 milj. euroa. Valtionvelan korkomenojen arvioidaan olevan 3,2 mrd. euroa v. 2024 ja nousevan asteittain 4,2 mrd. euroon vuoteen 2028 mennessä. EU-elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat menot alenevat asteittain kehyskauden alkuvuosina ja päättyvät vuoteen 2026.

Kehyksen ulkopuoliset menot, mrd. euroa

	2024 (TA)	2025	2026	2027	2028
Suhdanneluonteiset menot	4,8	4,2	4,0	4,0	3,9
Veroperustemuutosten kompensatiot kunnille	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2
EU:lta saatavia tuloja vastaavat menot	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3
Korkomenot	3,2	3,4	3,5	3,7	4,2
Finanssisijoitukset	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Tekniset läpivirtaukset	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Arvonlisäveromäärärahat	1,6	1,5	1,6	1,7	1,6
Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
EU-elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat menot	0,5	0,4	0,2	0,0	0,0
Yhteensä	12,8	12,1	12,0	12,1	12,4

Hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä rakenteelliset tarkistukset

Lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistuksen nostavat vuosien 2025—2028 kehukseen kuuluvien menojen kokonaismäärää n. 1,3 mrd. eurolla verrattuna syksyn 2023 kehyspäätökseen, kun huomioidaan vuoden 2025 hinta- ja kustannustasoon siirtymisen vaikutus. Jos mukaan otetaan myös kehyksen ulkopuolisiin menoihin tehdyt indeksitarkistukset, on vaikutus yhteensä n. 1,4 mrd. euroa vuositasolla.

Muiden kuin lakisääteisesti tai sopimusperusteisesti indeksitarkistettavien menojen perusteella kehystasoon tehtävä hintakorjaus korottaa kehystasoa yli 0,2 mrd. euroa vuosina 2025—2027. Kehystaso taas laskee rakenteellisten tarkistusten vuoksi n. 0,3—0,4 mrd. eurolla kehyskaudella. Rakenteelliset tarkistukset sisältävät mm. sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen siirtolaskelman tarkentumisesta aiheutuneita teknisiä muutoksia (jotka vuoden 2024 osalta tehtiin täydentävän talousarvion yhteydessä) sekä ajoitusmuutoksia esimerkiksi Puolustusvoimien Laivue 2020 -hankkeen rahoituksessa, Euroopan rauhanrahaston maksuosuuksissa sekä Uudistuva ja osaava Suomi 2021—2027 rakennerahasto-ohjelman toimeenpanossa. Kun otetaan huomioon kehukseen luettavien menojen taso tässä valtiontalouden kehyspäätöksessä, jää vuosille 2025—2027 jakamattomaksi varaukseksi 23 / 13 / 335 milj. euroa.

Valtiontalouden kehykset hallinnonaloittain sekä arvio kehysten ulkopuolisista menoista vuosina 2025—2028, milj. euroa vuoden 2025 hinta- ja kustannustasossa

	2025	2026	2027	2028
23. Valtioneuvoston kanslia	250	244	238	225
Kehysmenot	225	219	213	201
Kehyksen ulkopuoliset menot	25	25	25	25
24. Ulkoministeriö	1 275	1 238	1 234	1 191
Kehysmenot	1 176	1 144	1 140	1 097
Kehyksen ulkopuoliset menot	99	94	94	94
25. Oikeusministeriö	1 200	1 209	1 208	1 188
Kehysmenot	1 149	1 158	1 155	1 136
Kehyksen ulkopuoliset menot	52	52	52	52
26. Sisäministeriö	2 242	1 880	1 863	1 886
Kehysmenot	1 994	1 688	1 697	1 683
Kehyksen ulkopuoliset menot	248	193	166	203
27. Puolustusministeriö	6 271	6 126	6 307	6 004
Kehysmenot	5 810	5 532	5 530	5 396
Kehyksen ulkopuoliset menot	460	594	777	607
28. Valtiovarainministeriö	40 893	41 654	41 818	41 642
Kehysmenot	40 252	40 951	41 021	40 801
Kehyksen ulkopuoliset menot	641	703	796	841
29. Opetus- ja kulttuuriministeriö	8 331	8 240	8 121	8 082
Kehysmenot	8 276	8 198	8 085	8 046
Kehyksen ulkopuoliset menot	56	41	36	36
30. Maa- ja metsätalousministeriö	2 610	2 529	2 582	2 528
Kehysmenot	1 658	1 596	1 621	1 589
Kehyksen ulkopuoliset menot	951	933	961	939
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	3 313	3 259	3 180	3 151
Kehysmenot	2 233	2 187	2 150	2 127
Kehyksen ulkopuoliset menot	1 081	1 072	1 029	1 024
32. Työ- ja elinkeinoministeriö	3 654	3 328	2 421	2 202
Kehysmenot	2 751	2 554	1 941	1 725
Kehyksen ulkopuoliset menot	903	773	480	477
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	15 667	15 377	15 130	15 118
Kehysmenot	11 467	11 345	11 173	11 197
Kehyksen ulkopuoliset menot	4 200	4 031	3 957	3 921
35. Ympäristöministeriö	243	253	244	244
Kehysmenot	225	237	232	232
Kehyksen ulkopuoliset menot	19	16	12	12
36. Valtionvelan korot	3 357	3 486	3 746	4 196
Kehysmenot	-	-	-	-
Kehyksen ulkopuoliset menot	3 357	3 486	3 746	4 196
Pääluokat yhteensä	89 498	88 992	88 255	87 819
Hallinnonalojen kehysmenot yhteensä¹	77 393	76 970	76 111	75 382
Kehyksen ulkopuoliset menot yhteensä	12 105	12 022	12 143	12 437
Vaalikauden kehys¹	77 816	77 383	76 847	-
— Hallinnonalojen kehysmenot yhteensä	77 393	76 970	76 111	-
— Lisätalousarviovaraus	400	400	400	-
— Jakamaton varaus	23	13	335	-

¹⁾ Pääluokat 21 ja 22 sisältyvät loppusummaan.

5.3. Budjettitalouden linjaukset 2025—2028

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus

Tilastokeskuksen uusimpien tilastojen mukaan Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat yhteensä 7,9 mrd. euroa v. 2022 ja T&K-menojen osuus bruttokansantuotteesta oli 3 %. Yritysten osuus T&K-menoista oli 68 %. Vuosina 2020—2022 yritysten osuus kaikista T&K-toiminnan menoista oli keskimäärin 68 %.

Lain valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024—2030 mukaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan valtion talousarvioissa tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärä nousee vuoteen 2030 mennessä siten, että kokonaismäärä vastaa 1,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen tulee siten olla n. 4,3 mrd. euroa v. 2030. Tämä tarkoittaa n. 2,0 mrd. euron lisäystä vuoden 2023 talousarvion mukaiseen T&K-rahoituksen kokonaismäärään. Valtion talousarviossa T&K-rahoituksen tulee siten kasvaa vuosittain n. 280 milj. euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Valtion T&K-rahoituksen tulee olla vuoden 2025 talousarviossa 2,9 mrd. euroa, 3,2 mrd. euroa v. 2026, 3,5 mrd. euroa v. 2027 ja 3,8 mrd. euroa v. 2028. Rahoituslain mukaisiin vuosien 2025—2028 lisäyksiin on varauduttu kehysvarauksella eli niitä ei ole kohdennettu hallinnonaloittain tai momenteittain. T&K-rahoituksesta päätetään JTS-prosessin aikana.

Lisäksi verotuloarvioissa on huomioitu vuosina 2021—2027 voimassa oleva tutkimusyhteistyövähennys sekä v. 2023 käyttöön otettu tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmä vähennys.

Hallitusohjelman mukaiset säästöt ja määrärahalisäykset

Hallitusohjelma (liite B) sisältää toimet, joilla tavoitellaan nettomääräisesti 4 mrd. euron julkisen talouden sopeutusta vuoden 2027 tasolla. Kokonaisuus sisältää säästöjen lisäksi menolisäyksiä sekä tuloja lisääviä toimia.

Vuosien 2025–2028 valtiontalouden kehyspäätöksessä on huomioitu hallitusohjelman em. liitteessä linjatut säästöt ja menolisäykset siltä osin kuin vaikutus kohdentuu valtion budjettitalouteen. Hallitusohjelmaan nähden toimien vaikutusarviot tarkentuvat jonkin verran syksyn 2023 julkisen talouden suunnitelmassa, samoin kuin vaikutusten kohdentuminen julkisen talouden sektoreiden kesken. Tämän jälkeen nämä arviot ovat edelleen vähäisessä määrin tarkentuneet. Vaikutusarvioiden tarkentuminen on edelleen mahdollista, mutta hallitus on sitoutunut hallitusohjelman liitteessä linjattuun toimenpidekokonaisuuteen.

Edellä mainitut hallitusohjelman menolinjaukset astuvat voimaan asteittain vaalikauden aikana. Vuonna 2027 toimet tuottavat nettomääräisesti n. 2,1 mrd. euron säästövaikutuksen valtion budjettitalouteen (vuoden 2024 hintatasossa). Indeksisäästöjen nimellinen vaikutus huomioon otettuna vaikutus on n. 2,5 mrd. euroa. Luvut eivät sisällä etuuksiin kohdentuvien säästöjen vaikutusta verotuloihin.

Valtionhallinnon toimintamenosäästöt ja tuottavuusohjelmat

Hallitus toteuttaa valtionhallinnon tuottavuusohjelman, jolla tavoitellaan n. 240 milj. euron säästöä vuodesta 2027 alkaen. Tuottavuusohjelman toimeenpanossa varmistetaan palveluiden kattava saatavuus. Toimeenpanossa hyödynnetään erityisesti digitalisaation tuomia mahdollisuuksia tehostaa julkisen sektorin toimintaa esimerkiksi tekemällä digitaalisesta viranomaisviestinnästä ensisijainen viranomaisviestinnän kanava. Osana tuottavuusohjelmaa käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on mm. tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia.

Edellä mainitut kokonaisuudet kattavat osan tavoitellusta n. 240 milj. euron säästöstä, mutta pääpaino tuottavuusohjelmien toimeenpanossa on hallinnonalojen omissa toimenpiteissä. Toimeenpanoa on valmisteltu syksystä 2023 alkaen valtiovarainministeriön johtamassa työryhmässä, jossa edustettuna ovat kaikki ministeriöt. Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 6.2.2024 toimeenpanon periaatteista, joita valmistelussa ja toimeenpanossa noudatetaan.

Syksyn 2023 julkisen talouden suunnitelmassa tuottavuusohjelman säästöt budjetoitiin pääluokittain keskitetyille momentille. Säästöt on nyt pääasiassa kohdennettu virastojen toimintamenomenteille vuosille 2025—2028 ministeriöiden oman valmistelun perusteella. Lopulliset päätökset tehdään kevään 2024 aikana, kun julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025—2028 valmistuu.

Valtion tuottavuusohjelman säästöt pääluokittain, milj. euroa

Päälouokka	2025	2026	2027	2028
Eduskunta	2	2	2	2
Tasavallan presidentin kanslia	0	0,3	0,5	0,5
Valtioneuvoston kanslia	0	3	10	10
Ulkoministeriö	-	-	-	-
Oikeusministeriö	7	8	18	18
Sisäministeriö	10	12	15	15
Puolustusministeriö	0,8	0,9	0,9	0,9
Valtiovarainministeriö	30	35	58	58
Opetus- ja kulttuuriministeriö	15	17	24	24
Maa- ja metsätalousministeriö	3	9	18	18
Liikenne- ja viestintäministeriö	8	12	19	19
Työ- ja elinkeinoministeriö	4	9	23	23
Sosiaali- ja terveysministeriö	12	24	48	48
Ympäristöministeriö	1	3	7	7
Yhteensä	92	135	243	243

Hallitusohjelmaan sisältyvä investointiohjelma

Hallitusohjelma sisältää 4 mrd. euron kertaluonteisten investointien kokonaisuuden, joka rahoitetaan valtion omaisuustuloilla, purkamalla valtio-omisteisten listaamattomien yhtiöiden ylipääomituksia sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta rahaston nykytasoista toimintaa vaarantamatta. Investointiohjelman mukaisia menoja sisällytetään talousarvioesityksiin ja huomioidaan julkisen talouden suunnitelmissa varmistettujen tulojen mahdollistamissa rajoissa. Verrattuna edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan ei investointiohjelman rahoituksen tuloutusarvioihin ole tullut muutoksia. Investointiohjelman mukaisia menoja sisältyy 7 milj. euroa vuosittain enemmän v. 2025—2027 kuin edellisessä julkisen talouden suunnitelmassa.

5.3.1. Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian pääluokan määrärahojen taso on vuosina 2025—2028 keskimäärin 239 milj. euroa vuodessa. Valtioneuvoston kanslian toimintamenojen määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin 153 milj. euroa vuodessa.

Valtioneuvoston toimitilasuunnitelman mukaisesti on tarkoitus toteuttaa valtioneuvoston toimitilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet valtioneuvoston linnan korttelissa ja valtioneuvostokorttelissa

vuosina 2023—2028. Vuokramenojen kasvu realisoituu myöhemmin rakennushankkeen valmistuessa. Valtioneuvoston toimitilojen uudistamisesta aiheutuu myös välttämättömiä suunnittelu-, muutto- ja kalustekustannuksia, jotka painottuvat rakennushankkeen loppupuolelle.

Keskeisimmät muutokset ja päätökset

Hallitusohjelman mukaisesti siirretään yhteensä 4,8 milj. euron määräraha sekä vuonna 2025 että 2026 ministeriöiden toimintamenoista valtioneuvoston yhteiseen toimintaan ja hankkeisiin.

Ulkoministeriön pääluokasta siirretään 0,7 milj. euron määräraha EU-tuomioistuinasioiden valmisteluun valtioneuvoston kansliassa. Ulkoasiainhallinnon toimintamenoista siirretään eurooppatiedotuksen toimintaan 0,2 milj. euron ja kansalaisjärjestöille myönnettäviin avustuksiin 0,4 milj. euron vuosittainen rahoitus.

Kuurojen totuus- ja sovintoprosessin määrärahat siirretään oikeusministeriön hallinnonalalle.

Ulkoministeriön hallinnonala

Ulkoministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella vuosittain n. 1,2 mrd. euroa. Kehyskauden lopulla pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 22 %, kriisinhallinnan 6 %, kehitysyhteistyön 63 % ja muiden menojen 9 %. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia.

Ulkoministeriön toimintamenoihin osoitetaan kehyskaudella n. 253 milj. euroa vuosittain. Kehyskaudella toteutetaan ulkoasiainhallinnon uudistus hallitusohjelmaan pohjautuen.

Suomi toimii v. 2025 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana. Lisäksi Suomi on ehdolla Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029—2030. Etyj-puheenjohtajuuskauden menojen kattamiseen on varattu yhteensä 14,5 milj. euroa vuosille 2025—2026.

Sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat ovat ulkoministeriön pääluokassa kehyskaudella 53 milj. euroa vuodessa. Määrärahoissa on otettu huomioon ne operatiot, joihin Suomi on kehyskaudella osallistumassa. Siviilikriisinhallinnan määrärahat ovat kehyskaudella n. 19 milj. euroa vuodessa. Rauhanvälitykseen osoitetaan 3,9 milj. euroa vuodessa.

Suomi on historiallisesti ollut sitoutunut YK-suosituksen mukaiseen kehitysrahoituksen 0,7 prosentin BKTL-tasoon, vaikka tavoitteeseen ei ole päästy. Vallitsevassa taloustilanteessa kehitysyhteistyöhön kuitenkin kohdistuu hallituskaudella säästöjä, jotka toteutetaan kehyskaudella asteittain ottaen huomioon tehdyt sitoumukset. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat laskevat kehyskauden aikana 629 milj. eurosta 601 milj. euroon. Laina- ja sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön osoitetaan 70 milj. euroa vuodessa, demokratia- ja oikeusvaltiotukeen 2,9 milj. euroa vuodessa ja Finnfundin pääoman korottamiseen 10 milj. euroa vuodessa. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Kehyskauden lopussa kehitysyhteistyömäärärahojen osuuden bruttokansantulosta arvioidaan alenevan 0,35 prosenttiin.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön osoitetaan 1,6 milj. euroa vuodessa. Määrärahoilla toteutettavien hankkeiden valinnassa painottuvat Suomen kansalliset intressit mukaan lukien suomalaisen asiantuntemuksen ja osaamisen hyödyntäminen hankkeiden toteuttamisessa.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

CMI:n Rauhanrahaston pääoman korottamiseen osoitetaan 5 milj. euroa v. 2025 pohjautuen Suomen itsenäisyyden juhlarahaston 10 milj. euron lahjoituspäätökseen. Vastaava tulo on budjetoitu ulkoministeriön tuloihin momentille 12.24.99.

Hädänalaisten avustamiseen on varattu 0,5 milj. euroa vuodessa. Erilaiset kriisitilanteet maailmalla, jotka vaativat ulkoministeriön konsulipalveluita, ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina. Määrärahaa on korotettu varautumiseksi näihin ulkomailla tapahtuviin kriiseihin.

Tuki Ukrainalle -momentille osoitetaan 47,9 milj. euroa vuodessa, missä on laskua 10,1 milj. euroa vuodessa edellisestä kehyspäätöksestä. Lasku aiheutuu rahoituksen siirrosta Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) pääoman korottamiseen. Pääomankorotus on EBRD:n puolelta sidottu Ukrainan tukemisen jatkamiseen sodan aikana sekä Ukrainan jälleenrakennuksen rahoittamiseen.

Jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien määrärahoissa on otettu huomioon Euroopan rauhanrahaston (EPF) tuki Ukrainalle. Suomen maksuosuuksien arvioidaan vuosina 2025—2027 rauhanrahastosta tehtyjen päätösten pohjalta olevan n. 42—44 milj. euroa vuosittain. Kasvua edelliseen kehyspäätökseen on n. 24 milj. euroa vuodessa.

Oikeusministeriön hallinnonala

Oikeusministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella n. 1,2 mrd. euroa, josta vaalimenot ovat n. 3,5—23 milj. euroa riippuen eri vuosina järjestettävistä vaaleista. Pääluokan määrärahataso muodostuu enimmiltä osin oikeudenhoidon toimintamenoista (kehyskaudella keskimäärin 83 %).

Oikeusministeriön pääluokan määrärahoista tuomioistuimien osuus on 30,6 %, rangaistusten täytäntöönpanon 24,5 %, oikeuspalveluiden 15,3 %, ministeriön ja hallinnon 14,1 %, maksuhäiriöiden ja ulosoton ja 9,3 %, syyttäjien 5,3 % ja vaalimenojen 0,8 %.

Visiona on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, johon jokainen voi tuntee kuuluvansa ja jossa voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Pääluokassa ei merkittäviä muutoksia.

Sisäministeriön hallinnonala

Sisäministeriön pääluokan määrärahataso on v. 2025 n. 2,2 mrd. euroa, josta se alenee n. 1,9 mrd. euroon v. 2028. Kehyskauden lopussa pääluokan määrärahoista 12 % kohdistuu hallintoon, 57 % poliisitoimeen, 18 % Rajavartiolaitoksen toimintaan, 6 % pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan sekä 7 % maahanmuuton menoihin.

Suomen turvallisuusympäristön muutos, tilannekuva ja tunnistetut riskit edellyttävät riittäviä resursseja turvallisuusviranomaisille, jotta yllättäviin muutoksiin ja kriiseihin kyetään varautumaan ennakoivasti ja määrätietoisesti.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Poliisille osoitetaan 2,6 milj. euroa ICT-modernisointiohjelmaan.

Suojelupoliisin toimintakyvyn vahvistamiseen varataan vuosittainen 1 milj. euron lisäys.

Poliisille, Rajavartiolaitokselle, pelastustoimeen sekä Hätäkeskukselle osoitetaan rahoitus VIRVE 2.0 -matkaviestinverkon käyttöönottoon.

Pelastustoimen erityismenoihin varataan 1 milj. euroa vuosittain rescEU-valmiuksien kuljetuksista aiheutuviin menoihin.

Helsingin Pelastuskoululle osoitettavaa määrärahaa lisätään 1 milj. eurolla vuodesta 2025 alkaen pelastajakoulutettavien määrän nostamiseksi.

Puolustusministeriön hallinnonala

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahataso on 6,3 mrd. euroa v. 2025 ja se laskee 267 milj. eurolla 6,0 mrd. euroon v. 2028. Muutokset aiheutuvat pääosin F-35A-hävittäjäjärjestelmän rahoituksen ja puolustusmateriaalihankintojen vuosittaisista tasovaihteluista.

Turvallisuusympäristön muutoksen mukainen määrärahojen tasokorotus sisältyy pysyvänä tekijänä Puolustusvoimien toimintamenojen mitoitukseen. Puolustusmateriaalihankintojen mitoitukseen sisältyy vuosille 2025—2027 turvallisuusympäristön muutoksen mukainen määrärahojen tasokorotus puolustuskyvyn parantamiseksi. Kehys sisältää 1,1 mrd. euroa Ukrainaan luovutetun materiaalituen korvaushankintojen rahoitusta. Kehysmenojen piiriin kuuluvat määrärahat sisältävät kehyskaudella hävittäjähankkeen rahoitusta yhteensä 6,4 mrd. euroa ja Laivue 2020 -hankkeen rahoitusta yhteensä 568 milj. euroa. Kehyskaudella meri- ja ilmapuolustuksen pääjärjestelmien hankkeet ovat molemmat toimeenpanovaiheessa ja niillä korvataan Merivoimien vanheneva taistelualuskalusto ja Ilmavoimien Hornet-hävittäjäkaluston suorituskyky.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenojen taso on kustannustasotarkistuksella korjattuna vuosittain n. 69 milj. euroa. Vuonna 2023 uutena operaationa käynnistetty EUMAM Ukraine -koulutusoperaatio sekä muut käynnissä olevat operaatiot jatkuvat YK:n Malin operaatiota lukuun ottamatta. Kriisinhallintaoperaatioiden osallistumisvahvuus on kehyskaudella n. 450 henkeä. Suurimmat operaatiot ovat Libanon, Irak ja Kosovo.

Puolustusvoimien toimintamenojen (pl. henkilöstömenot), puolustusmateriaalihankintojen ja sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenojen määrärahoihin (pl. henkilöstömenot) tehdään vuosittain vakiintuneen käytännön mukaiset kustannustasotarkistukset sekä hävittäjähankintaan sopimuksen mukaiset indeksikorjaukset ja ostovoimatarkistukset sen vuosittain sitomatta olevaan tilausvaltuuden osaan sekä muuhun käytettävissä olevaan monitoimihävittäjähankinnan siirtomäärärahaan.

Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvää sotilaallista yhteensovittamista jatketaan. Valmistaudutaan toimimaan osana Naton alueellista suunnitelmaa sekä osallistumaan Naton rauhan ajan tehtäviin ja valmiusvelvoitteisiin. Jäsenyyden kustannuksia on otettu huomioon kehyksessä liittyen mm. Suomen osuuteen Naton sotilasbudjetista, osallistumisesta Naton turvallisuusinvestointiohjelmaan sekä Naton DIANA-aloitteeseen. Kehyskauden menoja kasvattavat hallinnonalan henkilöstötarpeisiin kohdennettavat lisäpanostukset.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Toimintaympäristön muutoksesta johtuen puolustuskyvyn parantamiseen (PVPAR-tilausvaltuus) sekä Ukrainalle annetun materiaalituen korvaushankintoihin (UKR2023-tilausvaltuus) myönnettyt tilausvaltuudet päättyvät vuosina 2027 ja 2028.

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Valtiovarainministeriön pääluokan vuotuinen määrärahataso on kehyskauden aikana n. 41,5 mrd. euroa. Hyvin merkittävän osuuden pääluokan menoista muodostaa hyvinvointialueiden rahoitus (26,5 mrd. euroa v. 2025) sekä kuntien peruspalvelujen valtionosuus (3,0 mrd. euroa v. 2025).

Verohallinnon toimintamenot alenevat kehyskaudella 417 milj. eurosta 400 milj. euroon. Lisäksi positiivisen luottotietorekisterin toteutukseen ja kansallisen tulorekisterin toimintaan osoitetaan vuosittain 40,1—34,0 milj. euroa vuosina 2025—2028. Tullin toimintamenoihin osoitetaan kehyskaudella vuosittain 197—185 milj. euroa. Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen on tarkoitus valmistua kehyskaudella ja investointirahoituksen poistuminen pienentää toimintamenoja kehyskauden lopussa.

Valtiokonttorin toimintamenoihin osoitetaan kehyskaudella vuosittain 37,0—33,4 milj. euroa. Tilastokeskuksen toimintamenot ovat vuosittain 54,1—52,0 milj. euroa. Tilastokeskuksen ja VATT:n datahuonetoiminnan vakinaistamiseen osoitetaan kehyskaudella 1,7 milj. euron vuotuinen lisäys. Digi- ja väestötietoviraston toimintamenot ovat vuosittain 57,0—50,8 milj. euroa.

Eläkkeiden ja vahingonkorvausten määrärahataso valtiovarainministeriön pääluokassa on vuosittain 6,1 mrd. euroa, josta vahingonkorvaukset ovat 41 milj. euroa.

Suomen EU-jäsenmaksun arviota on päivitetty syksyn 2023 tarkistettuun kehukseen nähden. Maksun ennakoitaan olevan kehyskauden alussa n. 2,6 mrd. euroa ja nousevan kehyskaudella 3,0 mrd. euroon v. 2028. Suomen EU-jäsenmaksun suuruuteen liittyy epävarmuutta. Rahoituskehyksen tason nostamiseen liittyy paineita johtuen mm. meneillään olevista kriiseistä (mm. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa), elpymisvälineen korkomenoista sekä EU:n hallintomenoista.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Valtiokonttorin toimintamenoihin kohdennetaan valtionhallinnon tuottavuuden edistämiseen osoitetusta määrärahasta kehyskaudelle yhteensä 7,8 milj. euroa valtionavustustoiminnan järjestelmän kehittämiseen ja käyttöönottoihin.

Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) pääomankorotukseksi kehyskaudelle osoitetaan yhteensä 40,4 milj. euroa.

Hyvinvointialueiden talous ja kuntatalous

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus on 26,5 mrd. euroa vuonna 2025. Hyvinvointialueiden rahoituksen taso nousee edelliseen kehyspäätökseen verrattuna 2,1 mrd. euroa. Muutos aiheutuu erityisesti momentilla huomioitavasta rahoituksen jälkikäteistarkistuksesta ja vuoden 2025 indeksikorotuksesta. Lisäksi momentilla on huomioitu syksyllä 2023 siirtolaskelmaan tehdyistä kustannustietojen päivityksistä aiheutuneet muutokset sekä hallitusohjelman liite B:ssä sovittujen, julkisen talouden suunnitelmaan 2024—2027 sisältyvien, toimien vaikutukset vuodelle 2028. Toimina on huomioitu hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) voimaantulo 89 milj. euroa, vaikuttavuuden kehittäminen palvelujärjestelmässä -50 milj. euroa ja digitaalisen asioinnin ensisijaisuuden lainsäädäntö -2,7 milj. euroa vuonna 2028. Rahoituksessa on lisäksi otettu lisäyksenä huomioon palvelutarpeen kasvun

vaikutus vuodelle 2028. Hyvinvointialueiden mahdollisia lisärahoitustarpeita ei ole ennakoitu ja lisärahoitukseen on varattu 1 milj. euron arviomääräraha.

Hyvinvointialueiden rahoituksessa on huomioitu vuodesta 2025 alkaen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 10 §:n mukaisena jälkikäteistarkistuksena 1,465 mrd. euroa vuonna 2025, 960 milj. euroa vuonna 2026, 366 milj. euroa vuonna 2027 ja -193 milj. euroa vuonna 2028. Tarkistus on huomioitu hyvinvointialueiden vuoden 2023 tilinpäätösarvotietojen ja vuosille 2026—2028 alueiden vuoden 2024 talousarvioissa ja taloussuunnitelmissa esitetyn kustannuskehityksen perusteella.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus on n. 3,0 mrd. euroa vuosina 2025—2027 ja 3,2 mrd. euroa v. 2028. Valtionosuuden taso v. 2025 pienenee edelliseen kehyspäätökseen verrattuna 357 milj. euroa. Vähennys selittyy pääosin marraskuussa 2023 tehtyyn sote-siirtolaskelman tarkistukseen liittyvillä valtionosuusvähennyksillä ja niihin liittyvillä erillä. Valtionosuuden mitoituksessa on otettu huomioon hallitusohjelman mukaisina uusina toimina kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen sekä luopuminen kunnan työllistämismallista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin n. 8,2 mrd. euroa. Kehyskauden alussa määrärahoista n. 950 milj. euroa osoitetaan varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen, n. 1,5 mrd. euroa toisen asteen koulutukseen, n. 3,9 mrd. euroa korkeakoulutukseen ja tutkimukseen, n. 880 milj. euroa opintotukeen, n. 580 milj. euroa taiteeseen ja kulttuuriin sekä n. 230 milj. euroa liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sen hallinnonalan virastojen toimintaedellytysten turvaamiseksi ja sivistyshallinnon vaikuttavuuden vahvistamiseksi ministeriö on käynnistänyt Sivistyshallinto 2030 kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on selkiyttää hallinnonalaan kuuluvaa virastorakennetta, keventää päällekkäistä hallintoa ja vahvistaa virastojen tuloksellista ohjausta.

Perusopetusta vahvistetaan yhteensä 100 milj. eurolla v. 2025, 150 milj. eurolla v. 2026 ja 200 milj. eurolla vuodesta 2027 lukien. Lisäksi valmistavaan opetukseen kohdennetaan 3,5 milj. euroa vuodesta 2025 alkaen.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusmalleja uudistetaan kannustamaan laadukkaan ja tarkoituksenmukaisen koulutuksen järjestämiseen kustannustehokkaasti ja siten, että koulutuksen saavutettavuus voidaan turvata maan eri osissa. Hallitus vahvistaa oppimisen tukea ja opinto-ohjausta ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa (ml. TUVVA-koulutus). Tarkoitukseen osoitetaan pysyvää lisärahoitusta 20 milj. euroa vuodesta 2025 lukien.

Korkeakouluissa lisätään jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja poistetaan esteitä yksityisen rahoituksen kasvattamiselle. Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Opintorahan indeksikorotukset jäädytetään vuosiksi 2025–2027. Opintorahan huoltajakorotusta kehitetään ja opiskelijoiden yleisen asumistuen rinnalle selvitetään ja kehitetään yhteisasumista suosiva ja taloudellisesti houkutteleva vaihtoehto. Lisäksi hallitus käynnistää opintotuen kokonaisuudistuksen.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Hallitusohjelman mukaisesti valtionavustusten tasoa alennetaan asteittain 25 milj. euroa v. 2025, 50 milj. euroa v. 2026 ja 125 milj. euroa vuodesta 2027 lukien.

Taiteen perusopetuksen lainsäädäntö uudistetaan ja uuden lainsäädännön toimeenpanoa valmistellaan siten, että uusi lainsäädäntö voidaan ottaa käyttöön vuoden 2026 alusta. Kulttuurin ja taiteen määrärahoihin kohdistetaan v. 2025 uusia säästöjä yhteensä 4,3 milj. euroa, mistä 1 milj. euroa kohdistuu valtionavustuksiin ja 3,3 milj. euroa esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksiin.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 2,6 mrd. euroa vuosittain. Määrärahoista maaseudun kehittämisen osuus kehyskauden lopussa on 16 %, maa- ja elintarviketalouden osuus 70 %, luonnonvaratalouden 7 % ja muiden pääluokan lukujen osuus 7 %. Pääosa eli n. 90 % maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden määrärahoista liittyy vuoden 2023 alusta käyttöön otettuun Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon. CAP-suunnitelman päätavoitteita ovat aktiivisen ruuantuotannon turvaaminen, maatalouden ilmasto- ja ympäristöviisaus sekä uusiutuvan maaseudun elinvoimaisuuden vahvistaminen. Kehyspäätöksessä EU:n ja kansalliset määrärahat on kohdennettu CAP-suunnitelman rahoitussuunnitelman ja maksatusten arvioitua etenemistä vastaavasti ottaen huomioon pääministeri Orpon hallitusohjelman sopeuttamistoimet. Hallitusohjelman alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen säästön toimeenpanoon liittyen toteutetaan eräiden momenttien välisiä määrärahasiirtoja. Vuonna 2028 alkaa EU:n rahoituskausi 2028—2034, jota koskevasta kansallisesta ja EU-rahoituksesta päätetään myöhemmin. Vuoden 2028 tukimomenttien teknisenä mitoitusperusteena on käytetty vuosien 2023—2027 keskimääräistä vuotuista määrärahatasoa.

Maaseudun kehittämisen määrärahoilla rahoitettavien toimenpiteiden tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestäväällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan mm. maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla. Maaseudun kehittämisen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 465 milj. euroa vuodessa.

Maa- ja elintarviketalouden määrärahoihin huolehditaan kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuudesta, parannetaan biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kestävä ja kilpailukykyistä kasvua sekä turvataan vastuullisella toiminnalla ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Maa- ja elintarviketalouden määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 1 729 milj. euroa vuodessa.

Luonnonvaratalouden tavoitteena on uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hoito ja käyttö sekä niihin liittyvien riskien hallinta. Kala-, riista-, metsä- ja vesitalouteen sekä yleisiin luonnonvara-asioihin osoitetuilla määrärahoilla turvataan huoltovarmuutta, korvataan uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä, luodaan edellytyksiä luonnonvarojen kestäväan käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle yritystoiminnalle, sovitetaan yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet sekä luodaan hyvinvointia luonnon virkistyskäytön avulla. Luonnonvaratalouden määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin n. 175 milj. euroa vuodessa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamisen määrärahat hallinnonalalla ovat keskimäärin n. 6,8 milj. euroa vuodessa.

Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa sekä turvaavat omistusta ja kansallista vakuusjärjestelmää. Maanmittauksen ja asunto-osakkeiden kirjaamisen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin n. 47,1 milj. euroa.

Hallinnonalan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä neuvonta tukevat ennakoivasti hallinnon vaikuttavuutta ja elinkeinojen kilpailukykyä. Hallinnon ja tutkimuksen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin n. 140 milj. euroa.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Pääluokassa ei merkittäviä muutoksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 3,2 mrd. euroa. Määrärahataso laskee vuoden 2025 n. 3,3 mrd. eurosta n. 3,2 mrd. euroon v. 2028. Muutos aiheutuu hallitusohjelman sopeutustoimista sekä investointiohjelman etupainotteisista lisäyksistä. Suomen kestävä kasvun suunnitelman (RRP) mukainen rahoitus digiratahankkeen kehitys- ja verifiointivaiheeseen sekä kyberturvallisuuden hankkeisiin päättyy kehyskaudella, mikä alentaa määrärahatasoa pienessä määrin. Hallinnonalan virastojen toimintamenot ja toimialan yhteiset menot kasvavat edelliseen kehyspäätökseen verrattuna. Toimialan yhteisiä menoja lisäävät arvonlisäveromenojen kehitys johtuen hallitusohjelman investointiohjelman rahoituksella käynnistettävistä väylähankkeista ja lisäpanostuksista perusväylänpitoon.

Pääluokan määrärahoista valtaosa käytetään liikenne- ja viestintäverkkojen ylläpitoon ja kehittämiseen, joiden osuus on noin 54 %. Liikenteen ja viestinnän palvelujen osuus on 26 % ja hallinnonalan virastojen toimintamenojen sekä toimialan yhteisten menojen n. 20 %.

Valtion televisio- ja radiorahastoon tehtävään vuotuisen siirtoon on varattu 609,7 milj. euroa. Rahoitus on kehyksen ulkopuolista. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi tarvittava määrä. Hallitusohjelman mukaisesti parlamentaarinen työryhmä arvioi Yleisradion rahoitusta, suhdetta kaupalliseen mediaan ja Yle-lain muutostarpeita sekä Ylen tehtävien tarkkarajaistamista.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Perusväylänpidon määrärahat nousevat vuosittain keskimäärin 1,322 mrd. euroon kehyskaudella, kun väyläverkon kehittämisen momentilta siirretään yhteensä 150 milj. euroa perusväylänpitoon vuosina 2025—2027.

Liikenteen kehittämishankkeisiin osoitetaan rahoitusta mm. hallitusohjelman investointiohjelman mukaisesti ja CEF-tukea arvioidaan saatavan noin 80 milj. euroa koko kehyskaudella komission jo tekemien päätösten mukaisesti. Muutosten jälkeen kehittämishankkeisiin osoitetaan 328,3 milj. euroa v. 2025, 275,4 milj. euroa v. 2026, 254,6 milj. euroa v. 2027 ja 302,9 milj. euroa v. 2028.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan määrärahojen kokonaistaso on 3,7 mrd. euroa v. 2025 laskien 2,2 mrd. euroon v. 2028. Muutos johtuu pääosin elpymis- ja palautumisohjelman rahoituksen päätymisestä. Määrärahoissa on huomioitu myös hallitusohjelman mukaiset toimet. Kehyskauden lopussa hallinnon määrärahojen osuus koko pääluokasta on 30 %, uudistumisen ja vähähiilisyys 36 %, työllisyyden ja yrittäjyyden 19 %, yritysten erityisrahoituksen 8 % sekä kotoutumisen ja kansainvälisen osaamisen 7 %.

Hallinnon määrärahat laskevat kehyskaudella 727 milj. eurosta 664 milj. euroon. Uudistumisen ja vähähiilisyys määrärahat ovat 1,49 mrd. euroa v. 2025 ja laskevat 799 milj. euroon v. 2028.

Määrärahatarvetta vähentävät elpymis- ja palautumisohjelman päättymisen lisäksi mm. energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen päättyminen v. 2026 sekä uusiutuvan energian tuotantotuen väheneminen.

Valtion tutkimus- ja kehittämismenoja nostetaan asteittain 1,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2030 mennessä. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen vuosittainen valtuus on noin 486 milj. euroa. Energiatuen valtuus on 14,1 milj. euroa vuosina 2025—2028. Uusiutuvan energian tuotantotuen arviomäärärahan taso on 291 milj. euroa v. 2025 alentuen 155 milj. euroon v. 2028 tuulivoiman tukijärjestelmän piiristä poistuvasta kapasiteetista johtuen.

Työllisyyden ja yrittäjyyden määrärahat alenevat 685 milj. eurosta 417 milj. euroon. EU:n rakennerahasto-ohjelmien vuotuinen rahoitus alenee kehyskaudella asteittain 619 milj. eurosta v. 2024 372 milj. euroon v. 2028 oikeudenmukaisen siirtymän rahaston rahoituksen vähentyessä.

Yritysten erityisrahoituksen määrärahat ovat 183 milj. euroa v. 2025 ja 175 milj. euroa v. 2028. Ne koostuvat lähinnä vientiluottojen korkotuista ja suojausmenoista sekä Finnvera Oyj:n tappiokorvauksista. Finnveran tappiokorvaukset ovat vuosittain keskimäärin 48 milj. euroa.

Kotoutumisen ja kansainvälisen osaamisen määrärahat ovat 570 milj. euroa v. 2025 ja alenevat 147 milj. euroon kehyskauden lopussa. Vuosittaiseen määrärahatarpeeseen vaikuttaa etenkin tilapäistä suojelua saavien henkilöiden siirtyminen kuntalaisiksi ja kotoutumiskorvausten piiriin. Hallitusohjelman mukaisesti kiintiöpakolaisten määrä vuosina 2025—2028 on 500 henkilöä/vuosi. Kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen maksuaikaa lyhennetään nykyisin kolme vuotta maksettavassa korvauksessa kahteen vuoteen ja neljä vuotta maksettavassa korvauksessa kolmeen vuoteen vuodesta 2025 lukien. Korvausajan lyhentämisestä johtuvan muutoksen taloudelliset vaikutukset alkavat pääosin vuodesta 2027 lukien.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Kotoutumisen edistämisen määrärahoja lisätään 60 milj. euroa v. 2025, 27 milj. euroa v. 2026, 8 milj. euroa v. 2027 ja vähennetään 149 milj. euroa v. 2028. Muutokset johtuvat päivitetystä arviosta kotikunnan tilapäistä suojelua saavien sekä korvausten piirissä olevien pakolaisten määrästä sekä sisäministeriön uusista maahanmuutto-olettamista.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 15,7 mrd. euroa ja se laskee kehyskauden lopussa n. 15,1 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso laskee n. 2 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 61 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat mm. valtiovarainministeriön kokonaistaloudellisen ennusteen suhdannekehitys, eduskunnan päätösperäiset muutokset sekä pääministeri Orpon hallitusohjelmaan liittyvät uudistukset, joita ei ollut huomioitu hallituksen ensimmäisessä kehyspäätöksessä.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään eläkemenoihin n. 36 %, perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen sekä perustoimeentulotukeen n. 31 %, sairausvakuutukseen n. 15,5 %, työttömyysturvaan n. 9,5 %, sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen n. 2 % ja avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen n. 2 %. Muihin pääluokan lukuihin käytetään kuhunkin 0,4—1,0 % pääluokan määrärahoista.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Osana apteekkitalouden uudistusta sairausvakuutusmomentilla on huomioitu 20 milj. euron vähennys valtionosuuteen 2025 alkaen. Uudistuksessa lääketaksan ja apteekkiveron tasoja tarkastamalla tavoitellaan 30 milj. euron säästövaikutusta julkiseen talouteen.

Perhevapaakorvauksen ja korotetun 16 päivän vanhempainpäivärahan alentamisen sijaan on huomioitu korvaavana toimenpiteenä 23,5 milj. euron säästö sairaanhoitovakuutuksen valtionosuuteen 2025 alkaen.

Hallitusohjelman mukaiseen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen varatusta määrärahasta kohdennetaan kehyskaudella C-hepatiitin eliminointiohjelmaan 19,7 milj. euroa, nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 10,9 milj. euroa sekä päihteillä ja väkivallalla oirehtivien nuorten tilanteen parantamiseen 7,5 milj. euroa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoihin osoitetaan n. 980 000 euron tasokorotus vuodesta 2025 alkaen vankimäärän kasvun ja Vantaan vankilan laajennuksen vuoksi. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuolelta hankittavien terveyspalveluiden kustannuksiin varaudutaan n. 3,2 milj. euron vuosittaisella lisämäärärahalla.

Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin osoitetaan arvonlisäverokannan muutoksesta johtuen vuodelle 2025 1,3 milj. euron ja vuosille 2026—2028 1,4 milj. euron tasokorotus.

Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden ruotsinkielisten palveluiden määräaikaiseen kehittämishankkeeseen kohdennetaan kehyskaudelle yhteensä 3 milj. euroa. Hanke rahoitetaan pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesta investointiohjelmasta.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Ympäristöministeriön pääluokassa budjettitalouden määrärahojen kokonaistaso on 243 milj. euroa v. 2025 ja 244 milj. euroa v. 2028. Kehyskauden lopussa hallinnonalan määrärahoista 55 % kohdistuu ympäristön- ja luonnonsuojelumenoihin, 16 % asumiseen ja rakentamiseen liittyviin menoihin ja 25 % toimintamenoihin. Ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvat Valtion asuntorahasto ja Öljysuojarahasto, jotka ovat talousarvion ulkopuolisia rahastoja. Edellä mainitut rahastot eivät sisälly prosenttiosuuksiin. Öljysuojarahaston toiminta loppuu v. 2024 ja talousarvion ulkopuolinen Ympäristövahinkorahasto aloittaa toimintansa v. 2025.

Luonnonsuojelun määrärahoja suunnataan edelleen METSO- ja Helmi-ohjelmien toteutukseen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteisiin. Laajasti tarkasteltuna luonnonsuojelun määrärahojen arvioidaan ympäristöministeriön hallinnonalalla olevan n. 94—95 milj. euroa vuodessa kehyskauden aikana. Itämeren ja vesien suojelussa jatketaan vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmien toimeenpanoa ja panostetaan erityisesti Saaristomeren tilan parantamiseen. Vesiensuojeluun suunnataan 10,7 milj. euroa vuodessa kehyskaudella.

Ympäristövahinkojen ehkäisemiseen ja jälkihoitoon suunnataan kehyskaudella vuosittain 1,8—2,4 milj. euroa, josta Hituran kaivoksen ympäristövahinkojen ehkäisemiseen käytetään n. 1,6 milj. euroa vuodessa. Erilaisiin ympäristömenoihin, kuten ympäristötutkimukseen, ympäristön kunnostamiseen, ympäristötehtävien ja kiertotalouden kehittämiseen osoitetaan 5,8 milj. euroa vuodessa kehyskaudella.

Suomen ympäristökeskuksen toimintaan suunnataan 26,2—33,6 milj. euroa vuodessa.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen toimintamenoihin kohdennetaan 5,9—6,2 milj. euroa vuodessa kehyskaudella. Korjausavustuksiin varataan määrärahoja 7,6—9,6 milj. euroa vuodessa.

Valtion asuntorahastosta myönnetään kehyskaudella erilaisia asuntorakentamisen tukia. Korkotukilainojen hyväksymisvaltuudesta ja erilaisten takausten enimmäismäärästä päätetään talousarvioesityksen yhteydessä. Erityisryhmien investointiavustuksilla tuetaan heikoimpien ryhmien asuntotarjonnan parantamista 63—43 milj. eurolla vuodessa. Taloudellisissa vaikeuksissa oleville taloyhtiöille voidaan myöntää avustuksia vuosittain 2,6 milj. eurolla. Purkuakordi- ja rajoitusakordivaltuus on yhteensä 8 milj. euroa vuodessa ja purkuavustusvaltuus 5 milj. euroa.

Hallinnonalan määrärahoja kasvattaa kehyskauden aikana erityisesti InvestEU-lainatakausohjelmaan liittyvä kansallinen rahoitusosuus, johon osallistutaan yhteensä 45,7 milj. eurolla vuosien 2025—2027 aikana.

Asumisneuvonnan kehittämiseen suunnataan 2 milj. euroa vuodessa. Kuntien ja maakuntien liittojen alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon suunnataan siirtymäkauden ajan rahoitusta 3,7 milj. euroa vuodessa vuosina 2025—2026.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Pääluokassa ei merkittäviä muutoksia.

5.4. Budjettitalouden tulot

Vuonna 2025 budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 76,6 mrd. euroa. Verotulojen osuus budjettitalouden varsinaisista tuloista on kehyskaudella keskimäärin n. 90 %. Kehyskauden lopulla budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 83,3 mrd. euroa, josta verotulojen osuuden arvioidaan olevan 74,9 mrd. euroa. Verotulot kasvavat kehyskaudella keskimäärin 2,9 % vuodessa. Verotuloennuste perustuu valtiovarainministeriön joulukuun 2023 ennusteen mukaiseen keskipitkän aikavälin arvioon kokonaistaloudellisesta kehityksestä.

Veroperustemuutokset

Pääministeri Orpon hallitus tavoittelee veropolitiikallaan kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallituksen veropolitiikka kannustaa työnteeseen ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta. Hallitus ei päätösperäisesti kiristä kokonaisveroastetta.

Monet hallitusohjelman mukaisista verotoimista on toteutettu jo v. 2024. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuoden 2028 ennusteeseen. Lisäksi työn verotusta kevennetään asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia ja työtulovähennykseen tehdään lapsikorotus. Verotuloja vähentäviä veroperustemuutoksia ovat myös osakesäästötilin enimmäistalletusmäärän nostaminen, metsävähennyksen korottaminen, perintöveron viivästyskoron laskeminen ja maksuajan pidentäminen sekä inkontinenssisuojien, kuukautissuojien ja lasten vaippojen arvonlisäverokannan alentaminen. Myös ajoneuvoveron perusveron ja liikennepolttoaineiden hiilidioksidiverokomponentin alentaminen vähentävät verotuloja.

Verotuloja kasvattaa nykyisin 10 prosentin alennettuun arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden siirtäminen sanoma- ja aikakauslehtiä lukuun ottamatta 14 prosentin verokantaan. Verotuloja kasvattavat kehyskaudella myös finanssialan bonuskäytäntöjen uudistaminen, arvonlisäveron alarajahuojennuksen poisto, tupakka- ja virvoitusjuomaveron korotukset, maatalouden vuokratulojen

verokohtelun yhdenmukaistaminen sekä neuvoston direktiiviin perustuva suurten konsernien täydennysvero. Verotulot kasvavat lisäksi v. 2027 viime vuonna tehtyyn maatalouden tasausvarauksen ylärajan korottamiseen liittyen. Lisäksi kaivosmineraaliveron tasoa tarkistetaan ja asetetaan toinen veroluokka sekä otetaan käyttöön vinjettimaksu.

Keskeisten veroperustemuutosten vaikutus valtion verotuottoon vuositasolla, vuotuinen muutos, milj. euroa

	2025	2026	2027	2028
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus	-644	-605	-585	-585
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen	-91	-91	-91	
Työtulovähennyksen lapsikorotuksen käyttöönotto	-130			
Finanssialan bonuskäytäntöjen uudistaminen	30			
Osakesäästötilin enimmäissäästö määrän nostaminen 100 000 euroon	-5	-5	-5	
Maatalouden tasausvarauksen korottaminen 25 000 euroon vuonna 2024			7	
Maatalouden vuokratulojen verokohtelun yhdenmukaistaminen	15			
Metsävähennyksen korotus	-5	-5	-5	
Siirretään 10 prosentin alv-kantaan kuuluvat tuotteet ja palvelut (pl. sanoma- ja aikakauslehdet) 14 prosentin kantaan	205			
Siirretään inkontinenssisuojat, kuukautissuojat ja vaipat 14 prosentin alv-kantaan	-10			
Arvonlisäveron alarajahuojennuksen poisto	80			
Tupakkaveron korotus		50	50	
Virvoitusjuomaveron korotus	20	10		
Polttoaineverotuksen CO ₂ -komponentin keventäminen		-50	-50	
Ajoneuvoveron perusveron alennus	-50			
Vinjettimaksun käyttöönotto		15		
Perintöveron maksuajan pidennys 10 vuoteen ja viivästyskoron laskeminen		-20	1	
Suurten konsernien täydennysvero		20		
Kaivosmineraaliveron korotus		2	4	

Verotulojen kehitys 2025—2028

Ansio- ja pääomatuloveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 3,9 % kehyskaudella. Ansiotuloveroennuste perustuu ennusteisiin veronalaisten ansio- ja pääomatulojen kehityksestä. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 3,9 % vuodessa, eläketulojen keskimäärin 3,0 % ja pääomatulojen keskimäärin n. 3,4 % vuodessa. Ansio- ja pääomatuloveron tuottoon vaikuttavat myös edellä esitetyt hallitusohjelman veromuutokset.

Yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin n. 3,3 % vuodessa. Yhteisöveron tuottoennuste pohjautuu kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämäennusteen kehitykseen. Tämän lisäksi yhteisöveron tuottoon vaikuttavat veroperustemuutokset.

Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025—2028 keskimäärin 3,7 %. Kasvuennuste perustuu pääosin kotitalouksien kulutusmenojen kehitykseen. Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella veropohjan mukaisesti. Arvonlisäverotuottoja kasvattavat vuodesta 2025

alkaan hallitusohjelman mukaiset verokantojen muutokset sekä EU-lainsäädännöstä johtuva alarajahuojennuksen poisto.

Valmisteverojen tuoton arvioidaan kokonaisuudessaan laskevan kehyskaudella keskimäärin 2,9 % vuodessa. Laskua selittää erityisesti energiaverotuottojen pieneneminen, joka on keskimäärin 5,2 % vuodessa. Valmisteverotuottoja alentaa verollisen kulutuksen väheneminen sekä energiaverotuksen osalta toteutettavat veronalennukset ja esimerkiksi kevyemmin verotettujen uusiutuvien polttoaineiden osuuden kasvaminen.

Autoveron tuoton arvioidaan alenevan keskimäärin 14,9 % vuodessa. Autoveron tuoton alenemiseen vaikuttaa ennen kaikkea sähköautojen myyntiosuuden odotettu kasvu kehyskaudella. Autoveron määrä riippuu ajoneuvon yleisestä vähittäismyyn- ja hiilidioksidipäästöarvosta, jolloin vähäpäästöisten autojen myyntiosuuden kasvu pienentää keskimääräistä autoveroa.

Ajoneuvoveroon sisältyy hiilidioksidipäästöjen perusteella kannettava perusvero sekä käyttövoimaveron, jota kannetaan muilta kuin bensiinikäyttöisiltä henkilö- ja pakettiautoilta sekä kuorma-autoilta. Ajoneuvoveron tuoton arvioidaan alenevan keskimäärin 1,9 % vuodessa johtuen pitkälti autokannan keskimääräisen hiilidioksidipäästöarvon laskusta.

Arpajaisveroa kertyy pääasiassa yksinoikeudella toimeenpannuista arpajaisista. Vuosina 2021—2023 voimassa olleen tilapäisen arpajaisverokannan alentamisen päättyessä arpajaisveron tuoton ennustetaan kasvavan n. 70 milj. euroa v. 2024 ja tuoton ennustetaan vastedes olevan keskimäärin 156 milj. euroa vuodessa vuosina 2025—2028.

Muut budjettitalouden tulot

Valtion saamien sekalaisten tulojen suurin yksittäinen erä on eläkemenojen rahoittamiseksi valtion eläkerahastosta tehtävät siirrot. Kehyskauden aikana siirrolla rahoitettava osuus eläkemenoista nousee 41 prosentista v. 2024 45 prosenttiin v. 2028 rahastolle asetetun rahastointitavoitteen täytyttyä.

Sekalaisiin tuloihin sisältyy EU:lta saatavat tulot. EU:n elpymisvälineestä oletetaan kertyvän tuloa vuosina 2025—2026 keskimäärin 0,54 mrd. euroa vuodessa, mikä on n. 0,2 mrd. euroa enemmän kuin edellisessä kehyspäätöksessä arvioitiin. Tuloissa on huomioitu syksyllä 2023 EU:n hyväksymän REPowerEU- täydennyksen mukaiset tulot. Valtion asuntorahastosta tehdään vuosina 2024—2026 ylimääräiset 800 milj. euron tuloutukset valtion talousarvioon hallitusohjelmassa linjatun investointiohjelman rahoittamiseksi. Vuonna 2025 tuloutus on 200 milj. euroa ja v. 2026 100 milj. euroa. Kokonaisuudessaan valtion sekalaiset tulot ovat vuosina 2025—2028 keskimäärin 6,6 mrd. euroa, mikä on 0,1 mrd. euroa enemmän kuin edellisessä kehyspäätöksessä.

Vuosina 2025—2028 valtion saamien osinkotulojen arvioidaan olevan 1 150 milj. euroa vuodessa. Rahapelitoiminnan tuottojen arvioidaan olevan 550 milj. euroa kehyskaudella.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2024—2028, mrd. euroa

	2024	2025	2026	2027	2028	2025—2028 keskim. vuosimuutos, %
	TA					
Verotulot yhteensä	66,8	67,5	70,2	72,8	74,9	2,9
— ansio- ja pääomatuloverot	26,6	27,2	28,6	29,8	31,0	3,9
— yhteisövero	6,1	6,0	6,4	6,8	6,9	3,3
— arvonlisävero	22,6	23,1	24,1	25,3	26,1	3,7
— valmisteverot	7,0	6,8	6,6	6,4	6,2	-2,9
— muut verotulot	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	0,6
Sekalaiset tulot	7,3	6,8	6,9	6,4	6,2	-4,0
Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	-1,2
— Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-0,6
Tulot yhteensä¹	73,0	76,3	77,5	79,9	81,9	2,9

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

5.5. Valtion budjettitalouden tasapaino ja velka

Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 12,9 mrd. euroa v. 2025, mikä on 1,5 mrd. euroa enemmän kuin vuodelle 2024 on budjetoitu. Vuosina 2025—2028 alijäämä on keskimäärin 11,2 mrd. euroa. Alijäämä on vuosina 2025—2027 keskimäärin noin 0,1 mrd. suurempi kuin syksyn 2023 kehyspäätöksessä.

Yleisen korkotason nousu on pysähtynyt ja inflaation odotetaan hidastuvan. Vuosittaisten korkomenojen arvioidaan nousevan vuodelle 2025 arvioidusta 3,4 mrd. eurosta kehyskauden loppuun mennessä 4,2 mrd. euroon. Viime vuosina tapahtunut yleisen korkotason nousu välittyy viiveellä velanhoitomoihin. VM:n suhdanne-ennusteessa pitkien korkojen arvioidaan säilyvän kehyskaudella lähes muuttumattomana hieman yli kolmessa prosentissa ja lyhyiden korkojen ennakoidaan puolestaan alenevan kehyskauden loppupuolella kahteen prosenttiin.

Valtionvelan määrän arvioidaan olevan 181 mrd. euroa vuoden 2025 lopussa, mikä on noin 60 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan määrän arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 11,2 mrd. eurolla vuodessa. Vuoden 2028 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan 212 mrd. euroa, mikä on noin 63,0 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Arviot päivittyvät huhtikuussa uuden valtiovarainministeriön kokonaistaloudellisen ennusteen pohjalta. Valtiontalouden sekä koko julkisen talouden alijäämä- ja velkakehitystä tullaan tarkastelemaan kansantalouden tilinpidon näkökulmasta uusimpaan ennusteeseen pohjautuen huhtikuussa julkaistavassa julkisen talouden suunnitelmassa ja taloudellisissa katsauksessa.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tasapainosta vuosina 2024—2028, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	TA 2024	2025	2026	2028	2028
Budjettitalouden arvioidut tulot yhteensä ¹	76,4	76,6	79,3	81,4	83,3
Budjettitalouden arvioidut menot yhteensä, käyvin hinnoin ²	87,9	89,5	90,8	91,8	93,3
Arvio budjettitalouden tasapainosta	-11,4	-12,9	-11,5	-10,4	-10,0
Valtionvelka suhteessa BKT:hen, %	58	60	61	62	63

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

²⁾ Menot on muutettu käypähintaiseksi valtiovarainministeriön valtionmenojen hintaindeksiennusteella, joka antaa suuntaa antavan arvion hintakehityksestä kehyskaudella.